

اصول تنظیم و کنترل بودجه دولتی

(بارویکرد بودجه ریزی نوین)

تألیف و برگردان:

دکتر حسین کرباسی یزدی عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب

احمد امامی عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرمسار

مهدی گودرزی عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهر قدس

۱۳۹۰

سرشناسه	: کرباسی یزدی، حسین، ۱۳۳۳ -
عنوان و نام پدیدآور	: اصول تنظیم و کنترل بودجه دولتی (با رویکرد بودجه‌ریزی نوین) تألیف و برگردان حسین کرباسی یزدی، احمد امامی، مهدی گودرزی.
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات ترمه، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری	: ۲۳۰ ص: جدول، نمودار.
شابک	: 978-964-9782-25-6
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
موضوع	: بودجه‌ریزی
موضوع	: بودجه‌ریزی -- ایران
موضوع	: بودجه برنامه‌ای
موضوع	: ایران -- هزینه‌های دولتی
شناسه افزوده	: امامی، احمد؛ ۱۳۵۷-
شناسه افزوده	: گودرزی، مهدی، ۱۳۵۸ -
رده بندی کنگره	: HJ۲۰۰۹ ی ۴الف ۶ ۱۳۹۰
رده بندی دیویی	: ۳۵۲/۴۸
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۵۰۲۷۶۶

نام کتاب:	اصول تنظیم و کنترل بودجه دولتی
مؤلفان:	حسین کرباسی یزدی، احمد امامی، مهدی گودرزی
صفحه آرای:	مینا طاهری
نوبت چاپ:	چاپ اول ۱۳۹۰
ناشر:	انتشارات ترمه
تیراژ:	۱۰۰۰ نسخه
چاپ و صحافی:	رسام - چاوش
لیتوگرافی:	فرانقش
قیمت:	۴۰۰۰ ریال
شابک:	۹۷۸-۹۶۴-۹۷۸۲-۲۵-۶

دفتر فروش انتشارات ترمه: تهران - خ انقلاب - خ ۱۲ فروردین - خ وحید نظری، پلاک ۲۹۰

تلفن: ۶۶۹۶۳۳۰۱ - تلفکس: ۶۶۴۱۷۳۴۶

آدرس ناشر: تهران - خ انقلاب - خ ۱۲ فروردین خ وحید نظری، پلاک ۱۲۶

تلفن: ۶۶۴۰۱۷۸۳ - تلفکس: ۶۶۴۸۱۵۱۴

www.termehpub.ir Info @ termehpub.ir

کلیه حقوق برای انتشارات ترمه محفوظ است

منابع و امکاناتی که در طبیعت وجود دارد تأمین کننده تمام نیازها و خواسته‌های انسان‌ها نمی‌باشد، بنابراین لازم است که از آن‌ها استفاده بهینه گردد. در این راستا یکی از ابزارهایی که جهت تخصیص بهینه منابع توسط بشر خلق گردیده «بودجه» می‌باشد که به عنوان وسیله‌ای برای برنامه‌ریزی، درصدد است تا با امکانات موجود حداکثر مطلوبیت را برای دولت‌ها که همانا افزایش رضایتمندی مردم است به وجود آورد.

بنابراین فلسفه بودجه‌نویسی یکی از نیازهای نامحدود بشری و دیگری محدودیت منابع و امکانات می‌باشد. در ایران بعد از اینکه دستورالعمل حسابداری دولتی در سال ۱۳۸۰ تغییر کرد گام‌هایی جهت تغییر بودجه‌نویسی از بودجه برنامه‌ای به بودجه عملیاتی برداشته شده که هنوز به طور کامل اجرا نگردیده است. ضمن اینکه با ورود به قرن ۲۱ مباحث و نظریه‌های جدیدی در خصوص بودجه و بودجه‌ریزی دولتی مطرح گردیده است.

این کتاب بر آن است که مجموعه کاملی در خصوص بودجه از زمان پیدایش تا عصر حاضر با رویکرد روش‌های نوین بودجه‌ریزی با توجه به ضرورت استفاده از آن ارائه نماید.

کتاب حاضر قابلیت استفاده برای کلیه دانشجویان، مدیران و کارشناسان دستگاه‌های دولتی را دارا می‌باشد. امید است که این مجموعه بتواند در راستای ارتقای دانش بودجه‌ریزی در بخش دولتی مفید واقع گردد.

در پایان از آقای کیوان قاصدی دانشجوی دانشجوی کارشناسی ارشد رشته حسابداری که در ویراستاری کتاب زحمات فراوانی کشیده‌اند تشکر و قدردانی می‌گردد.

دکتر حسین کرباسی یزدی

احمد امامی و مهدی گودرزی

مهر ماه ۱۳۹۰

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

فصل اول: سیر تکاملی بودجه در جهان

۱.....	دیباچه.....
۳.....	پیدایش بودجه.....
۴.....	بودجه در نظام‌های اقتصادی.....
۱۱.....	بودجه در قرن حاضر.....
۱۲.....	سیر تکاملی بودجه‌ریزی.....

فصل دوم: تعاریف و مفاهیم اساسی بودجه

۱۳.....	دیباچه.....
۱۳.....	تعاریف بودجه.....
۱۸.....	ارتباط برنامه‌ریزی با بودجه.....
۱۹.....	ابعاد بودجه.....

فصل سوم: اصول بودجه

۲۱.....	فصل سوم: اصول بودجه.....
۲۱.....	دیباچه.....
۲۱.....	۱- اصل سالانه بودن.....
۲۲.....	۲- اصل جامعیت بودجه (کاملیت بودجه).....
۲۴.....	۳- اصل وحدت بودجه.....
۲۵.....	۴- اصل شمولیت بودجه.....
۲۵.....	۵- اصل تخصیص.....
۲۶.....	۶- اصل انعطاف‌پذیری.....
۲۷.....	۷- اصل تعادل بودجه.....
۲۸.....	۸- اصل تقدم درآمد بر هزینه.....

فصل چهارم: سیر بودجه‌ریزی در ایران

- تاریخچه بودجه و بودجه‌ریزی در ایران ۳۱
- جدائی بخش عمومی از بخش خصوصی ۳۵
- پیوست شماره یک ۳۷

فصل پنجم: پیش‌بینی درآمد و طبقه‌بندی درآمدها

- فصل پنجم: پیش‌بینی درآمد و طبقه‌بندی درآمدها ۴۵
- دییاجه ۴۵
- پیش‌بینی‌های درآمد دولت ۴۵
- روش‌های پیش‌بینی درآمد ۴۶
- طبقه‌بندی درآمد ۴۹
- اهداف طبقه‌بندی بودجه‌ای ۵۰
- طبقه‌بندی درآمد در ایران ۵۲

فصل ششم: طبقه‌بندی هزینه‌ها

- دییاجه ۵۵
- اهداف طبقه‌بندی هزینه‌ها ۵۵
- اصول طبقه‌بندی هزینه‌ها ۵۶
- سیر تکاملی طبقه‌بندی هزینه‌ها در ایران ۵۷

فصل هفتم: بررسی فرآیند بودجه در دستگاه‌های اجرایی

- دییاجه ۷۱
- مراحل بودجه ۷۲
- حدود اختیارات و وظایف قوه مجریه و قوه مقننه ۷۸

فصل هشتم: تهیه و تنظیم و بررسی بودجه در دستگاه‌ها

- فصل هشتم: تهیه و تنظیم و بررسی بودجه در دستگاه‌ها ۸۳
- دییاجه ۸۳

تهیه و تنظیم بودجه کل کشور	۸۳
بخشنامه بودجه	۸۴
بررسی بودجه دستگاه‌های اجرایی و تهیه و تنظیم بودجه کل کشور	۸۶
چرایی بررسی بودجه در معاونت نظارتی و راهبردی	۸۷
پیوست‌های بودجه کل کشور	۸۹
لایحه بودجه	۸۹

فصل نهم: تصویب بودجه در مجلس

دیباجه	۹۱
تفاوت‌های عمده لایحه بودجه با سایر لوایح دولت	۹۱
نحوه رسیدگی و تصویب آن در مجلس	۹۲
ویژگی‌های قانون بودجه	۹۳

فصل دهم: اجرای بودجه

دیباجه	۹۵
ابلاغ بودجه	۹۶
تخصیص اعتبار	۹۷
فرآیند خرج در اجرای بودجه	۹۷
اصلاح بودجه	۱۰۰
متمم بودجه	۱۰۰

فصل یازدهم: نظارت، کنترل و حسابرسی

دیباجه	۱۰۳
سامانه کنترل بودجه‌ای	۱۰۴
مقاصد کنترل بودجه	۱۰۵
الزامات کنترل بودجه‌ای	۱۰۶
مزایای کنترل بودجه‌ای	۱۰۹
محدودیت‌های کنترل بودجه‌ای	۱۱۰
کنترل بودجه در ایران	۱۱۱

فصل دوازدهم: انواع بودجه

۱۱۷	دییآچه
۱۱۸	اصلاآات و نوآوری در بودجه‌ریزی
۱۱۹	بودجه بندی اقلام خطی (Line Item Budgeting)
۱۱۹	بودجه عملیاتی Per Formance Budgeting (دهه ۱۹۵۰)
۱۲۱	بودجه‌ریزی برنامه‌ای
۱۲۵	بودجه‌ریزی بر مبنای صفر Zero Based Budgeting: (ZBB)

فصل سیزدهم: بودجه‌ریزی عملیاتی نوین

۱۳۱	دییآچه
۱۳۱	تعاریف بودجه عملیاتی نوین
۱۳۵	مسیر بودجه‌ریزی عملیاتی بیشترین به نوین
۱۳۹	ویژگی‌های بودجه عملیاتی نوین (جدید)
۱۳۹	کاربردهای بودجه‌ریزی عملیاتی نوین
۱۴۲	تفاوت بین الگوهای بودجه‌ریزی سنتی و عملیاتی
۱۵۳	تفاوت بین بودجه عملیاتی جدید و بودجه برنامه‌ای

فصل چهاردهم: نظام آماری مالی دولت GFS

۱۶۱	دییآچه
۱۶۴	کاربردهای نظام GFS
۱۷۰	مبنای ثبت رویدادهای اقتصادی
۱۷۸	بخش عمومی

فصل پانزدهم: نقش حسابرسی از دستگاه‌های اجرایی

۱۸۵	دییآچه
۱۸۶	حسابرسی رعایت (تطبیقی)
۱۸۷	حسابرسی عملیاتی در رویارویی بابودجه ریزی عملیاتی
۱۸۹	ارتباط بودجه ریزی وحسابرسی
۱۹۴	مفهوم پاسخگوئی عمومی

۱۹۷.....	پاسخگویی دولت و ارزیابی عملکرد
۱۹۸.....	گزارشگری استانداردهای حسابرسی دولتی

فصل شانزدهم: بودجه و اقتصاد

۲۰۳.....	دیاچه
۲۰۵.....	بودجه در شرایط رکورد اقتصادی
۲۰۸.....	تدابیر مالی و اقتصادی بودجه در شرایط تورم:

www.ketab.ir